

Післядипломна педагогічна освіта в Україні як важлива ланка професійного вдосконалення кадрів, розвитку та компетентніого зростання педагогічних кадрів відповідно до вимог державної політики в галузі освіти

На новітньому етапі розвитку Європейського простору середньої освіти вагомим викликом є запровадження стандартів, основних інструментів і рекомендацій, що сприятимуть порівнянності, сумісності, визнанню термінів і періодів підготовки фахівців. У галузі шкільної освіти це – перепідготовка кадрів, вдосконалення їх компетенцій відповідно до сьогочасних вимог з метою забезпечення сталого розвитку системи середньої освіти і держави; впровадження і розроблення професійних стандартів як основи для модернізації державних освітніх стандартів (навчальних програм, навчальних планів) з метою підвищення якості значимості освіти [7].

Питання покращення педагогічної освіти, зумовлені сучасними цивілізаційними викликами до людини, входженням України до європейського освітнього простору, органічно взаємопов'язані, так як йдеться про досягнення єдиної мети – підвищення якості національної освіти та забезпечення підготовки людини до життя у ХХІ столітті [4, 105].

Розмірковуючи про значущість педагогічної освіти, достатньо згадати відомий вислів: якщо рідні батько і матір є біологічними батьками людини, то вчитель є її духовним батьком. Цей вислів був справедливим завжди, але особливо актуальним він стає у ХХІ столітті, коли об'єктивно виникли нові вимоги до людини, а отже, і до її навчання та виховання.

Очевидно, модернізація перепідготовки педагогічних кадрів України потребує змін у системі законодавчого і нормативно-правового регулювання освіти з урахуванням вимог європейської системи стандартів та сертифікації, які сприятимуть розвитку демократії, національних культурних цінностей і гуманізму як ключових чинників функціонування громадянського суспільства [8].

Однією з центральних ланок реформи освіти в Україні є модернізація процесу перепідготовки педагогічних кадрів. Тому так важливо – дослідити сучасні тенденції модернізації професійної перепідготовки вчителів в Україні.

Доречно підготувати комплексні критерії оцінки якості освітнього процесу, які включають: сучасні вимоги до компетентності педагогів та учнів; оцінювання отриманих учнем знань; оцінювання змісту та технологій навчання, що застосовуються під час навчання; вимоги до організації та контролю за здійсненням навчального процесу. У результаті вирішення цих завдань значною мірою буде покращено зміст професійної перепідготовки фахівців,

ґрунтовніше здійснюватиметься теоретичне та практичне навчання на основі розвитку в учнів дослідницьких умінь та навичок.

Таким чином, в сьогочасних умовах є потреба в оновленні теоретико-методологічних засад формування педагога нової генерації, здатного до реалізації освітньої політики як головної функції держави шляхом модернізації усіх складових змісту підготовки вчителя: фундаментальної, психолого-педагогічної, методичної й інформаційно-технологічної, практичної, соціально-гуманітарної. Зростає потреба у подальшому розвитку фундаментальних та прикладних засад з основ педагогічної майстерності. Зміст і структура психолого-педагогічної, методичної й інформаційно-технологічної підготовки мають бути зорієтованими на вироблення вміння організовувати навчальний процес як педагогічну взаємодію, спрямовану на розвиток особистості, її підготовку до розв'язання завдань життєтворчості, вміння працювати в умовах вибору педагогічної позиції, технології, підручників, змісту, форм навчання тощо.

Наступним напрямом професійного вдосконалення педагогічних кадрів має бути вироблення нової методології методичної підготовки та створення відповідного науково-методичного забезпечення навчально-виховного процесу у загальноосвітніх навчальних закладах. Методична підготовка має базуватися на сучасних технологіях навчання та передбачати засвоєння інформаційних технологій навчання.

Державною політикою в галузі освіти визначені основні напрями досліджень, що сприятимуть розвитку та компетентнісному зростанню педагогічних кадрів відповідно до вимог державної політики в галузі освіти [5]:

- гуманізація освіти, визначення змісту та психологічних закономірностей функціонування особистісно орієтованого навчання, дослідження розвивальної педагогічної взаємодії як умови особистісного зростання суб'єктів педагогічного процесу, психологічне обґрунтування та розробка нових інформаційних технологій навчання тощо;

- інтегрованість і єдність навчальних і виховних процесів, формування світоглядних позицій учнів, їх ціннісних орієнтирів і переконань;

- виявлення закономірностей становлення і діяльності особистості професіонала, пошук оптимальних психологічних умов її творчого самовираження, проектування продуктивної і безпечної діяльності (на основі тісного взаємозв'язку з професійною педагогікою);

- нові підходи здійснення політики держави, діяльності регіонів і навчальних закладів щодо економіки освіти;

- створення передумов для особистісного, фізичного, інтелектуального, соціального і духовного розвитку та творчої самореалізації дітей з особливими потребами з метою їх інтеграції в сучасну систему суспільних відносин;

- обґрунтування професійної педагогіки як науки про загальні й специфічні закони, закономірності, принципи, особливості й умови освіти, навчання, виховання та формування особистості професіонала;
- системний, комплексний, інтегративний, кібернетичний, алгоритмічний, синергетичний і модульний підходи до дослідження проблем освіти;
- соціалізація особистості в системі професійної освіти;
- інтеграційні процеси у професійної педагогіці на рівні внутрішньопредметної і міждисциплінарної інтеграції;
- актуальні проблеми підготовки педагогічних кадрів: аксіологічний компонент педагогічної освіти; інноваційні технології навчання в системі післядипломної педагогічної освіти; наступність у формуванні педагогічної майстерності вчителя в закладах післядипломної освіти; індивідуалізація підготовки вчителя в системі післядипломної освіти; соціально-психологічні проблеми адаптації молодих вчителів до професійної діяльності;
- формування загальної та психолого-педагогічної компетентності, професійної культури педагогічних працівників, їх готовності до впровадження нових навчальних технологій.

Так само потребують ґрунтовного перегляду та вдосконалення зміст і структура психологічних дисциплін як важливого чинника професійної підготовки вчителя. Адже сьогодні без досконалого знання психології дитини, засобів впливу на неї вже неможливо успішно реалізувати освітньо-виховні функції школи, забезпечити індивідуальний підхід до дитини.

Модернізація системи післядипломної педагогічної освіти в Україні потребує: а) формування оновленого світогляду вчителя; б) формування методологічної культури педагога як системи соціально апробованих принципів і способів організації теоретичної і практичної діяльності; в) формування у педагогічних навчальних закладах різного рівня фундаментальних професійно-моральних якостей спеціаліста-педагога [3].

На основі модернізації післядипломної педагогічної освіти розвивається й оновлюється методологія наукового пізнання суперечностей, проблем педагогічної науки, постановки і розв'язання завдань перепідготовки педагога.

В. Олійник виділяє такі стратегії модернізації післядипломної освіти, а саме підвищення кваліфікації педагогічних працівників [1, 158]:

1) Системне впровадження освітніх інновацій у зміст, форми і методи підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

2) Розвиток очно-дистанційної моделі підвищення кваліфікації педагогічних працівників, коли слухачі мають можливість обмінюватися досвідом, дискутувати з актуальних проблем освіти, навчатися на різних спецкурсах за вибором, відвідувати тренінги і семінари на очному етапі навчання, консультуватися, брати участь в Інтернет-конференціях, електронних форумах, чатах на дистанційному етапі.

3) Запровадження компетентнісного і кредитного підходів. Створення системи кредитно-модульного навчання у підвищенні кваліфікації педагогічних працівників, яка передбачає чітке визначення складових професійної компетентності педагогічних працівників, діагностування і моніторинг їхнього розвитку; ґрунтується на модульній технології навчання та залікових кредитах і є однією із сучасних освітніх інновацій.

4) Розвиток суб'єкт-суб'єктних відносин у підвищенні кваліфікації, коли між учасниками створюється навчальний процес, який має свою специфіку, пов'язану не стільки з передачею певної кількості професійних знань, умінь, навичок, скільки з орієнтацією слухачів на професійне вдосконалення, особистісне зростання, розвиток творчого потенціалу, зміну установок.

Таким чином, забезпечення сталого розвитку та удосконалення системи середньої освіти, визнання її європейському і світовому просторі в контексті забезпечення якості є пріоритетною стратегією загальношкільної освіти України. Головними ланками модернізації післядипломної педагогічної освіти визначено: гуманізація всіх рівнів педагогічної освіти; фундаменталізація; основи педагогічної майстерності; обов'язковість вищої освіти вчителя початкових класів; розвиток очно-дистанційної моделі підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Література

1. Біла книга національної освіти України. Проект [Електронний ресурс] / Акад. пед. наук України; гол. ред. В.Г. Кремень. – К., 2009. – 185 с. – Режим доступу: <http://www.ukrain3000.org.ua/img/forall/APN.pdf>.
2. Вовк В. П. Психологічна наука і сучасні підходи до модернізації професійної підготовки майбутнього вчителя / В. П. Вовк // Сьома Міжнародна науково-практична інтернет-конференція „Питання сучасної науки і освіти” [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://intkonf.org/kand-psihol-n-vovk-vp-psihologichna-nauka-i-suchasni-pidhodi-do-modernizatsiyi-profesynoyi-pidgotovki-maybutnogo-vchitelya/>
3. Ковальчук В. Ю. Модернізація професійної та світоглядно-методологічної підготовки сучасного вчителя : дис... д-ра пед. наук: 13.00.04. / Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2006.
4. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. – К.: Грамота, 2005. – 448 с.
5. Основні напрями досліджень / Офіційний сайт НАПН України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.apsu.org.ua/ua/science/direction/>
6. Сисоєва С. О., Соколова І. В. Проблеми неперервної професійної освіти: тезаурус наукового дослідження: наук. видання / С. О. Сисоєва, І. В. Соколова / АПН України. Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих, МОН. Маріупольський держ. гуманітарний ун-т. – Київ – Маріуполь: 2010. – 299 с.
7. Стратегія та сучасні тенденції розвитку університетської освіти України в контексті Європейського простору вищої освіти / Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/education/higher>
8. Шинкарук В. Основні напрями модернізації структури вищої освіти України // Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>.